

Gençlik ve Spor Bakanlığı

Gençlik Projeleri Destek Programı 2020-1
kapsamında Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından
desteklenmektedir.

OTİZMLİ BİREYLERDE BECERİ ÖĞRETİMİ

PSİKOLOG FATİH GÜNDÜZ
OTİZM VAKFI ÖZEL EĞİTİM KURUM MÜD

• *Beceri:*

Beceri, bireyin sahip olduğu yetenekler doğrultusunda gerçekleştirdiği faaliyetlerdir. Bireyin bu faaliyetleri gerçekleştirebilmesi için birden fazla tek basamaklı davranışı basamak atlamaksızın ardı ardına gerçekleştirmesi gerekir.

- *Beceri Analizi:*

Bir beceriyi oluşturan her bir öğretilbilir basamağın sıralanmasıdır. Sözü edilen bu basamakların neler olduğunun belirlenmesine beceri analizi denir.

• *Beceri Analizinin Özellikleri*

- ✓ Öğretim öncesinde öğrencinin performansını belirlemek.
- ✓ Öğretim sırasında öğrencinin gösterdiği gelişmeyi kayıt etmek ve öğretimin gidişatını izlemek. Öğretim sonunda da değerlendirme yapmak amacıyla kullanılır.
- ❖ İyi bir beceri analizinde öğretilecek becerilerin sırası mantıklılık izlemelidir. Ayrıca, zincirde öğrencinin amaca ulaşabilmesi için gerekli tüm basamaklar yer almalıdır.

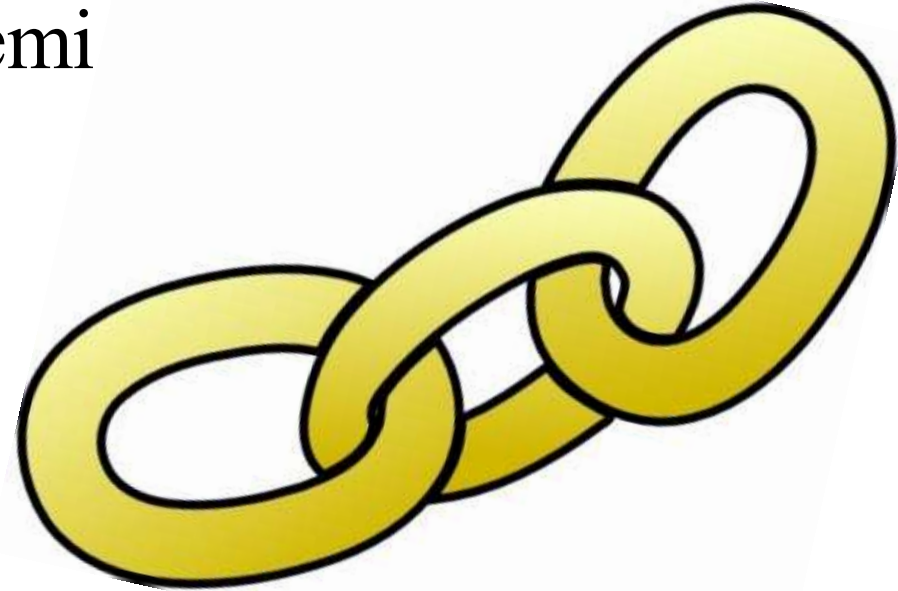
- Beceri analizinin ne kadar detaylı hazırlanacağı öğrencinin performans düzeyine göre farklılık gösterir.
- Çalışılan aynı beceri için kimi öğrencinin beceri analizinde daha az basamak varken kimi öğrencinin analizinde daha çok beceri analizi basamağı olabilir.
- Öğrenci beceri analizindeki bir basamağı takılıp kaldıysa, beceri basamaklarındaki sıralama gözden geçirilir ve daha az karmaşık ara basamaklar oluşturulur.

Beceri Öğretim Programının Aşamaları

- ✓ Beceri analizinin yapılması ve ölçü aracının oluşturulması,
- ✓ Öğrencilerin performans düzeylerinin belirlenmesi,
- ✓ Amaçların oluşturulması,
- ✓ Öğretim yönteminin belirlenerek öğretim sürecinin yazılması ve uygulanması,
- ✓ Öğretim sonu değerlendirmelerin yapılması

BECERİ ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

- İleri zincirleme yöntemi,
- Tüm beceri yöntemi,
- Tersine zincirleme yöntemi

İleri Zincirleme Yaklaşımı

- İleriye zincirleme yönteminde beceri analizi, beceri basamakları birinci basamaktan en son basamağa doğru sıralanır.

- İlk basamak bağımsız gerçekleştirilinceye kadar bir sonraki basamağa geçilmez. Önceki basamak bağımsız yapıldıktan sonra sonraki basamağa geçilir ve böylece bütün basamaklar bağımsız yapılmaya kadar uygulamalar yapılır.
- İleri zincirleme yönteminde, çorap giyme beceri analizi şöyle yapılır:

Yere oturur.

Çorabı eline alır.

Çorabın lastik kısmını yanlarından iki elinin başparmağıyla tutar.

Çorabı iki yana doğru çekerek açar.

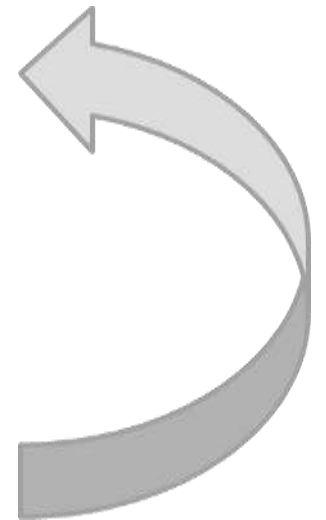
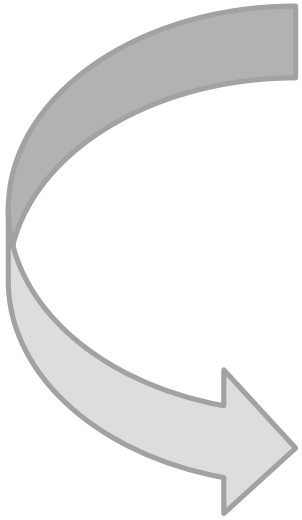
Ayağına doğru götürür.

Çorabı giymek için dizini kıvrır.

Çorabı ayağına geçirir.

Çorabı ayak topuğuna doğru çeker.

Lastikli kısmını bileğine veya dizine kadar çeker.

Tüm Beceri Yöntemi

- Öğretilmesi amaçlanan beceri analizi ileri zincirleme yöntemine göre yapılır. Öğretim sırasında bütün beceri basamakları için uygulama yapılır, yani beceri bir bütün olarak aynı öğretim denemesinde öğretilir. Başta yoğun olarak verilen ipuçları ilerleyen oturumlarda çocuğun beceri basamaklarını yapma düzeyine göre geri çekilir ve çocuğun beceriyi bir bütün olarak gerçekleştirmesi sağlanır.

❖ *Pantolon giyme becerisi, tersine zincirleme yöntemiyle daha kolay öğretilirirken, tuvalet yapma becerisi tüm beceri yöntemine daha uygun bir beceridir.*

Tersine Zincirleme Yöntemi

- Tersine zincirleme yönteminde beceri analizi, en son beceri basamağından ilk beceri basamağına doğru sıralanır; performans alımında ve öğretimde en son beceri basamağından başlanır.

- Bu yöntem daha çok giyinme ve bazı mesleki becerilerin öğretiminde daha olumlu sonuçlar vermektedir.
- Tersine zincirleme yönteminde, çorap giyme beceri analizi şöyle yapılır:

Ayak bileğine kadar
giydirilmiş çorabı giyer.

Topuğuna kadar giydirilmiş
çorabı giyer.

Parmaklarından geçirilmiş
çorabı giyer.

Parmak uçlarına kadar
giydirilmiş çorabı giyer

Eline verilmiş çorabı giyer.

Önüne bırakılan çorabı giyer.

BECERİ ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN İPUÇLARI

Fiziksel Yardım İpucunun Verilmesi ve Geri Çekilmesi

Fiziksel yardım, öğrencinin belli bir uyarının (ayırıcı uyarı) varlığında bir beceri basamağını yapmasını sağlamak amacıyla, öğretmenin öğrenciyle birlikte beceri basamağının tamamını yapması ve ne yapıldığını söylemesinden, beceri basamağını hiç yapmayarak ne yapıldığını söylemesine kadar değişen ve elle yapılan yardımdır.

- Fiziksel yardım uygulanırken, fiziksel ve sözel ipuçları birlikte kullanılmaktadır. Öğrencinin beceri basamağını yapmasını sağlamak amacıyla uygulanan fiziksel yardım geri çekilerek öğrenciyi beceri basamağını sözel ipucu ile yapar hale getirmek amaçlanmaktadır.

Model Olma İpucunun Verilmesi ve Geri Çekilmesi

Model alma, bir kişinin yaptığı hareketi gözleyerek ve taklit ederek yapma ve öğrenmedir. Beceri öğretiminde model olmanın kullanılabilmesi için, öğrencinin taklit etme becerilerine sahip olması gerekmektedir. Model olma ipucu, sözel ipucu ile birlikte kullanılır ve öğretim süreci içinde model olunan hareket geri çekilerek öğrencinin sadece sözel ipucu ile hareket yapması amaçlanır.

Sözel İpucunun Verilmesi ve Geri Çekilmesi

Sözel ipucu, öğretmenin, öğrencinin yapmasını istediği davranışı, sözel olarak ifade etmesidir.

Sözel ipucu, öğrenciye bir beceriyi yapması için en az yardım etme yoludur.

- Öğretimde kullanılan ipuçları, öğrenciler başarılı oldukça geri çekilmelidir. Örneğin, “her iki elinle pantolonun belinden tut” , “pantolonun belinden tut” , “pantolonu tut” , “tut” ve “fısıltı sesi” gibi.

OTİZMLİ ÇOCUKLARDA ÖZBAKIM BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİ

- Çocuğun kendi bakımını ve yaşamını başka kişilerin yardımını ve varlığına ihtiyaç duymadan sürdürebilmesini sağlayan kişisel bakım becerilerinin tamamı, öz-bakım becerisidir.

NEDEN ÖZBAKIM BECERİLERİ ?

“Öz bakım becerilerini kazanmak çocukların bağımsız, yeterli ve kendine güvenen kişiler olmasında çok önemli bir rol oynar.”

ÖZBAKIM BECERİLERİ

**Kişisel
Temizlik
ve Bakım**

**Beslenme
Becerileri**

Tuvalet

Giyinme

YAŞLARA GÖRE ÖZBAKIM BECERİLERİ

3-4 YAŞ ÇOCUKLARDA ÖZBAKIM BECERİLERİ

- Kendine ait eşyaları toplar.
- Tuvalet ihtiyacını yardımla karşılar.
- Yardımla giyinir.
- Bağciksız ve düğmesiz kıyafetleri yardımsız çıkarır.
- Giysinin önünü arkasını bilir.
- Saçlarını yardımla tarar.
- Dişlerini yardımla fırçalar.
- Yemeğini kendi kendine yer.

4-5 YAŞ ÇOCUKLARDA ÖZBAKIM BECERİLERİ

- Kıyafetlerini yardımsız giyip çıkarır.
- Kıyafetlerini asar.
- Saçlarını tarar.
- Ayakkabılarını yardımla bağlar.
- Dişlerini fırçalar.
- Elini yüzünü yardımsız yıkar.
- Sofra kurallarına uyar.
- Yemekle ilgili araç gereçleri uygun kullanır.

5-6 YAŞ ÇOCUKLARDA ÖZBAKIM BECERİLERİ

- Vücudunu yıkar.
- Yemeğini kendi kendine yer.
- Yemek araç gereçlerini yetişkin gibi kullanır.
- Yemek tabaklarını ya da servis tepsisini taşır.
- Dişlerini fırçalar.
- Elini yüzünü yıkar kurular.
- Tuvalet gereksinimini kendi başına karşılar.
- Hava durumuna uygun giysiler seçer.
- Giysilerini kendi giyer, çıkarır.
- Ayakkabılarını bağlar.
- Tehlike yaratacak durumları fark eder.

ÖZBAKIM BECERİLERİNİN ÖĞRETİLMESİNDE ÖN KOŞUL BECERİLER

BECERİ ÖĞRETİMİNE BAŞLAMADAN ÖNCE DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

1. Çocuğun İhtiyaçlarının Belirlenmesi

2. Pekiřtirecinin Belirlenmesi

3. Çocuğun Performansının Belirlenmesi

4. Beceri Öğretiminde Kullanılacak Yöntemin Belirlenmesi

TUVALET EĞİTİMİ

TUVALET BECERİSİ İÇİN ÖN KOŞUL ÖZELLİKLER

24 AYLIKTAN
BÜYÜK OLMALI

1 SAAT KURU
KALABİLİYOR
OLMALI

TUVALETİNİ AZ
MİKTARDA SIK
ARALIKLARLA
DEĞİL, BİR
DEFADA ÇOK
YAPIYOR
OLMALI

TEK BASAMAKLI
BASİT
YÖNERGELERİ
YERİNE
GETİRİYOR
OLMALI

DÜZENLİ
BAĞIRSAK
HAREKETLERİNE
SAHİP OLMALI

Klozet 	Pantolonunu indir 	İndir 	Tuvalete git
Tuvalet kağıdı al 	Islak mendil al 	Sil 	Çek
Pantolonunu giy 	Suyu aktı 	Lavaboya git 	Suyu aç
Sabun 	Ellerini yıka 	Ellerini durula 	Suyu kapat
Ellerini kurula 	Tuvalet kağıdı al 	Tuvalet kağıdı 	Daha fazla al
Tekrar sil 	_ dakika otur 	Şeker 	Oyuncaklar

TUVALET ÇİZELGESİ

ADI SOYADI:

AY/ YIL:

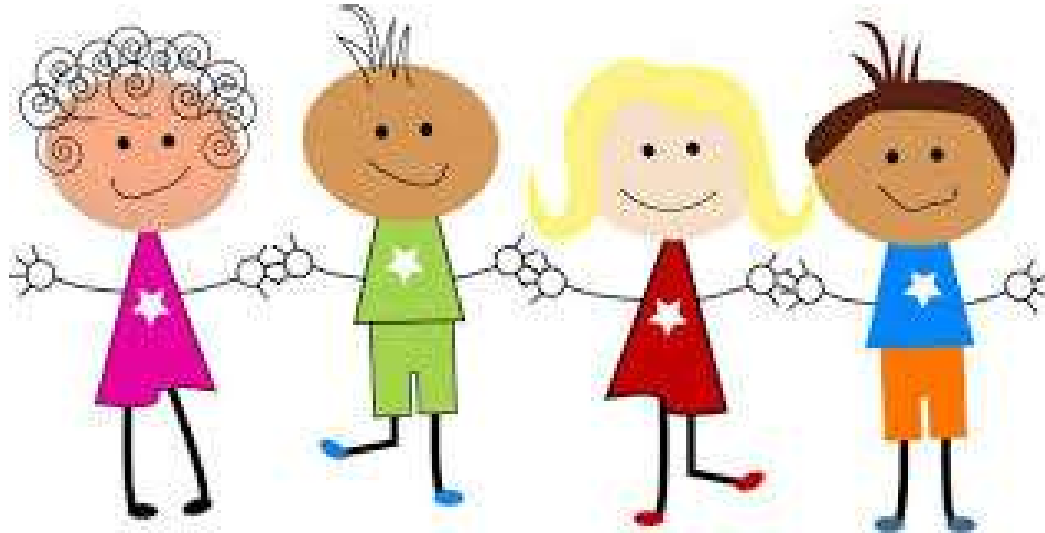
GÜN/ SAAT							
08.00							
08.15							
08.30							
08.45							
09.00							
09.15							
09.30							
09.45							
10.00							
10.15							
10.30							
10.45							
11.00							
11.15							
11.30							
11.45							
12.00							
12.15							
12.30							
12.45							
13.00							
13.15							
13.30							
13.45							

GÜN/SAAT							
14.00							
14.15							
14.30							
14.45							
15.00							
15.15							
15.30							
15.45							
16.00							
16.15							
16.30							
16.45							
17.00							
17.15							
17.30							
17.45							
18.00							
18.15							
18.30							
18.45							
19.00							
19.15							
19.30							
19.45							
20.00							

SOSYAL BECERİ ÖĞRETİMİ

- Sosyal beceriler, bireyin toplumsal sorumluluklarını yerine getirmek amacıyla sergilediği davranışlardan oluşmaktadır. Sosyal beceriler, öğrenilmiş davranışlardır.

- Çocuklar çeşitli nedenlerden dolayı sosyal becerileri kazanamamakta ya da var olan becerilerini yeterince sergileyememektedirler. Genelde akranlarına göre sosyal becerilerde yetersiz olan otizimli çocuklar; dikkatini toplama ve sürdürme, aşırı hareketlilik, ataklık, çevresindeki uyaranları ayırt edememe, jest mimik yüz ifadeleri gibi iletişimsel ipuçları okuyamama ve iletişim becerileri sınırlılığı gibi nedenlerden dolayı sosyal ilişkilerde, okul yaşamlarında, akademik çalışmalarda ve duygusal-davranışsal alanlarda çeşitli problemlerle karşı karşıya kalmaktadırlar.

➤ *Sosyal beceriler öğretiminde aşağıda yer alan farklı yöntemler kullanılmaktadır.*

- Rol Oynama Yöntemi
- Gösteri (Demonstrasyon)Yöntemi
- Model Olma (Modelling) Yöntemi
- Pekiştirme
- Şekil Verme
- Video Model Yöntemi
- İpucu Sunma
- Doğrudan Öğretim Yöntemi
- Öykü Temelli Müdahaleler
- Akran Destekli Öğrenme
- Drama
- İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi vb.
- Geri Bildirim Sunma
- Fırsat Öğretimi

TEŞEKKÜRLER ...

